

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐỀ THI THAM KHẢO

KỶ THI TỐT NGHIỆP THPT NĂM 2023

Bài thi: NGŨ VĂN

Thời gian làm bài: 120 phút, không kể thời gian phát đề

MỤC TIÊU:

✓ Kiểm tra mức độ kiến thức của học sinh cụ thể:

+ Kiến thức tiếng việt, làm văn

+ Kiến thức văn học: Tác giả, tác phẩm.

+ Kiến thức đời sống.

✓ Rèn luyện các kỹ năng cơ bản:

+ Kỹ năng đọc hiểu

+ Kỹ năng tạo lập văn bản (đoạn văn nghị luận xã hội, bài văn nghị luận văn học)

I. ĐỌC HIỂU

Đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi:

chính mẹ đẻ anh hùng và truyền thuyết

từ túp lều lợp lá lợp tranh

cắt cuống nhau bằng lưỡi liềm

bàn chân thô quanh năm bùn lấm

chưa một lần ướp qua sử sách

tập con bước vịn vào ca dao tục ngữ

dù uống nước đâu lòng vẫn nhớ nguồn

thương từ cái kiến con ong

tím ruột bầm gan thù bọn ác.

dân tộc tôi khi đứng dậy làm người

là đứng theo dáng mẹ

“đòn gánh tre chín dạn hai vai”

mùa hạ gió Lào quăng quạt

mùa đông sắt se gió bắc

dân tộc tôi khi đứng dậy làm người

mồ hôi vã một trời sao trên đất

trời sao lặn hóa thành muôn mạch nước

chảy âm âm chảy dọc thời gian.

(Trích *Những người đi tới biển*, Thanh Thảo, NXB Quân đội Nhân dân, 2004, tr.53-54)

Câu 1: (NB) Xác định thể thơ của đoạn trích

Câu 2: (TH) Chỉ ra những từ ngữ diễn tả đời sống nghèo khó, vất vả của người mẹ trong đoạn thơ:

chính mẹ đẻ anh hùng và truyền thuyết

từ túp lều lợp lá lợp tranh

cắt cuống nhau bằng lưỡi liềm

bàn chân thô quanh năm bùn lấm

chưa một lần ướp qua sử sách

Câu 3: (TH) Nêu nội dung của hai dòng thơ:

tập con bước vịn vào ca dao tục ngữ

dù uống nước đâu lòng vẫn nhớ nguồn

Câu 4: (VD) Nhận xét về hình ảnh dân tộc Việt Nam được thể hiện trong đoạn trích.

II. LÀM VĂN

Câu 1: (VDC) Từ nội dung đoạn trích ở phần Đọc hiểu, hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về sức mạnh của tinh thần vượt khó trong cuộc sống.

Câu 2: (VDC)

Trong Việt Bắc, nhà thơ Tố Hữu viết:

*Ta về, mình có nhớ ta
Ta về, ta nhớ những hoa cùng người.
Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi,
Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng.
Ngày xuân mơ nở trắng rừng,
Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang.
Ve kêu rừng phách đổ vàng,
Nhớ cô em gái hái măng một mình.
Rừng thu trăng rọi hòa bình,
Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung.*

(Việt Bắc - Tố Hữu, sách Ngữ văn 12, Tập 1, NXB Giáo dục Việt Nam, 2017, trang 111)

Anh/chị hãy phân tích đoạn trích trên; từ đó, nhận xét về lẽ sống ân nghĩa được thể hiện trong đoạn trích.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT

I. ĐỌC HIỂU

Câu 1

Phương pháp: Vận dụng kiến thức đã học về thể thơ.

Cách giải:

Thể thơ tự do.

Câu 2

Phương pháp: Đọc, tìm ý.

Cách giải:

Từ ngữ diễn tả đời sống nghèo khó của mẹ: túp lều, lợp lá lợp tranh, lưới liềm, bàn chân thô, bùn lấm.

Câu 3

Phương pháp: Phân tích, lý giải, tổng hợp.

Cách giải:

Nội dung: Câu thơ như một lời nhắc nhở thế hệ sau phải biết giữ gìn truyền thống của dân tộc, biết ghi nhớ và biết ơn giá trị của dân tộc mình.

Câu 4

Phương pháp: Phân tích, lý giải, tổng hợp.

Cách giải:

Học sinh trình bày theo quan điểm cá nhân của mình, có lý giải.

Gợi ý:

Nhận xét hình ảnh dân tộc Việt Nam:

- Con người Việt Nam phải sống trong muôn vàn khó khăn, vất vả.
- Nhưng ở họ vẫn ngời sáng phẩm chất, tinh thần tốt đẹp: lòng biết ơn, sự kiên cường, lòng yêu nước, căm thù giặc sâu sắc.

....

II. LÀM VĂN

Câu 1

Phương pháp: Vận dụng kiến thức đã học về cách làm một đoạn nghị luận xã hội.

Cách giải:

- * Xác định vấn đề nghị luận: Sức mạnh của tinh thần vượt khó trong cuộc sống.
- * **Giới thiệu vấn đề nghị luận:** Sức mạnh của tinh thần vượt khó trong cuộc sống.
- * **Giải thích:** Tinh thần vượt khó có thể hiểu là sẵn sàng đối mặt với khó khăn, thử thách trong cuộc sống, không chùn bước khi gặp thất bại.

=> Những người có tinh thần vượt khó ắt sẽ vươn đến thành công.

* **Bàn luận**

- Người có tinh thần vượt khó sẽ không dễ dàng buông xuôi khi gặp khó khăn. Họ sẽ tìm cách giải quyết vấn đề, biến nguy thành cơ, biến khó khăn thành động lực.
- Ý nghĩa của tinh thần vượt khó trong cuộc sống:
  - + Người có tinh thần vượt khó sẽ đạt được nhiều thành tựu trong cuộc sống.
  - + Người có tinh thần vượt khó sẽ không dễ dàng bỏ qua các cơ hội.
  - + Người có tinh thần vượt khó cũng sẽ là tấm gương sáng, truyền cảm hứng đến những người xung quanh.
- Chứng minh: HS lấy dẫn chứng phù hợp.
- Phản đề: Bên cạnh những người không ngừng nỗ lực, cố gắng khi gặp khó khăn thì vẫn còn nhiều người lười biếng, khi gặp khó khăn thì bùn bước, bỏ cuộc. Những người như vậy sẽ bỏ qua nhiều cơ hội tốt đẹp và sẽ thất bại.

* Liên hệ và tổng kết vấn đề.

Câu 2

Phương pháp:

- Phân tích (Phân tích đề để xác định thể loại, yêu cầu, phạm vi dẫn chứng).
- Sử dụng các thao tác lập luận (phân tích, tổng hợp, bàn luận,...) để tạo lập một văn bản nghị luận văn học.

Cách giải:

Yêu cầu hình thức:

- Thí sinh biết kết hợp kiến thức và kỹ năng làm nghị luận văn học để tạo lập văn bản. - Bài viết phải có bố cục đầy đủ, rõ ràng; văn viết có cảm xúc; diễn đạt trôi chảy, bảo đảm tính liên kết; không mắc lỗi chính tả, từ ngữ, ngữ pháp.

Yêu cầu nội dung:

I. Giới thiệu chung

- Tố Hữu là lá cờ đầu của nền văn nghệ cách mạng Việt Nam hiện đại. Nội dung thơ Tố Hữu hướng tới những sự kiện cách mạng của dân tộc trong thế kỉ XX.
- Bài thơ Việt Bắc ra đời sau kháng chiến chống thực dân Pháp thắng lợi năm 1954; được coi là một thi phẩm xuất sắc, tiêu biểu cho phong cách nghệ thuật thơ Tố Hữu.
- Đoạn thơ là lời người đi để khẳng định lòng thủy chung với Việt Bắc.
- Khái quát vấn đề: Phân tích đoạn thơ từ đó nhận xét về lẽ sống ân nghĩa được thể hiện trong đoạn trích.

II. Phân tích

1. Phân tích đoạn thơ - Bức tranh tứ bình.

- a. Mùa đông: Rừng xanh hoa chuối đỏ tươi/Đèo cao nắng ánh dao gài thắt lưng.
- Cảnh: Với sắc xanh ngút ngàn của núi rừng điểm những bông hoa chuối đỏ tươi như bó đuốc sáng rực xua đi sự lạnh lẽo, hiu hắt của núi rừng, thấp lên ngọn lửa ấm áp, mang lại ánh sáng hơi ấm cho nơi đây.
  - Con người: Trước thiên nhiên bao la của núi rừng trở nên kì vĩ, hùng tráng hơn với hoạt động phát nương, làm rẫy.
- b. Mùa xuân: Ngày xuân mơ nở trắng rừng/Nhớ người đan nón chuốt từng sợi giang.
- Cảnh: Hoa mơ rừng nở trắng rừng khiến bừng sáng cả khu rừng, làm dịu mát tâm hồn con người.
  - Con người: “đan nón”, “chuốt từng sợi giang”, một vẻ đẹp tình nghĩa được thể hiện qua bàn tay khéo léo, tài hoa, nhanh nhẹn, chăm chút, cần mẫn vào từng sản phẩm lao động.
- c. Mùa hè: Ve kêu rừng phách đổ vàng/ Nhớ cô em gái hái măng một mình.
- Cảnh: “rừng phách đổ vàng”, màu vàng rực của thiên nhiên dường như chuyển đột ngột qua từ “đỏ” hòa quyện với tiếng ve kêu khiến cảnh sinh động, có hồn và tung bừng hơn.
  - Con người: Hình ảnh cô gái hái măng một mình đã lột tả được vẻ đẹp của sự chịu thương chịu khó của con người nơi đây.

d. Mùa thu: Rừng thu trắng rọi hòa bình/ Nhớ ai tiếng hát ân tình thủy chung.

- Cảnh: Ánh trăng dịu nhẹ, huyền ảo gợi không khí thanh bình yên ả.
- Con người: Hiện lên với tiếng hát ân tình thủy chung, với bao tình cảm ân tình sâu sắc với cách mạng.

2. Nhận xét về lễ sống ân nghĩa được thể hiện trong đoạn trích.

- Lễ sống ân nghĩa được thể hiện thông qua nỗi nhớ, sự lưu luyến, bịn rịn trong giây phút chia tay giữa đồng bào miền núi và các cán bộ khi trở về Hà Nội.
- Lễ sống ân nghĩa còn được thể hiện thông qua sự mừng rỡ của tác giả về những kỉ niệm, sự gắn bó, giúp đỡ của những đồng bào trong suốt quá trình sống và chiến đấu của các chiến sĩ ở chiến khu Việt Bắc. -> Lễ sống ân nghĩa chính là một nét đẹp truyền thống của nhân dân ta, nó tạo nên sự liên kết giữa con người với con người, góp phần gây dựng nên sức mạnh đại đoàn kết toàn dân.

III. Kết luận

- Khái quát lại vấn đề.
- Giá trị nội dung, nghệ thuật.